

ЖИВЫЙ
В ПОМОЩИ
ДУШНАГО

ББК

Живий в допомоги Вышняго.

Василь Пишний.

Дніпро: Літограф, 2017. - 104 стор. Іл.

Видання четверте.

* * *

Жив-поживав собі один мрійний хлопчик. Він усе любив, і все любило його. І ріс він, виростав... І став священиком. І про нього тепер всі кажуть: “Це Батюшка Любов, Батюшка Доброта, Батюшка Радість...”

2017
Дніпро
Субанівське

ISBN:

Видавництво “Навіки”

© Василь Пишний

ЖИВЫЙ В ПОМОЩЬ ВЫШНЯГО

Псалом 90

Той, хто під захистом Всевишнього живе, той під покровом Бога Небесного перебуває,

той скаже до Господа: Охороно моя та твердине моя, Боже мій, я надіюсь на Нього!

Бо Він тебе вирве з тенет птахолова, з моровиці згубної,

Він пером Своїм вкриє тебе, і під крильми Його захираєшся ти! Щит та лук Його правда.

Не будеш боятися страху нічного, ані стріли, що вдень пролітає,

ані зарази, що в темряві ходить, ані моровиці, що нищить опівдні,

впаде тисяча з боку від тебе, і десять тисяч праворуч від тебе, до тебе ж не дійде!...

Тільки своїми очима подивишся, і розплату безбожним побачиш,

Бо Господа, охорону мою, Всевишнього ти учинив за своє пристановище!

Тебе зло не спіткає, і до намету твого вдар не наблизиться,

Бо Своїм Ангелам Він накаже про тебе, щоб тебе пильнували на всіх дорогах твоїх,

на руках вони будуть носити тебе, щоб не вдарив об камінь своєї ноги!

На лева й вужа ти наступиш, левчука й крокодила ти будеш топтати!

Що бажав він Мене, то його збережу, зроблю його сильним, бо знає Ім'я Моє він;

як він Мене кликатиме, то йому відповім, Я з ним буду в неволі, врятую

його та прославлю його,

і багатством днів Я обдарую його, і він побачить спасіння Моє!

ЖИВЫЙ К ПОМОЩИ ВЫШНЯГО

245-й річниці

Самарського Троїцького Собору (1772)

50-й річниці

роману Олесе Гончара "Собор" (1968)

До 75-річчя

священника Василя Тишного (1943)

* * *

Ні, цього не опишеш ніякими словами. Нема таких слів. Вже більш ніж півсотні років пройшло, а в душі й досі стоїть Він - величний, мудрий, могутній, живий... Містично-реальна Постать, Міць, Сила, Дух. І не якась там окремість від мене, від усього, а, навпаки - непорушна взаємозрозуміла Нероз'єдність.

До того вечора я нічого не знав про Нього. Отож і сидів собі я, восьмирічний хлопчик, в кузові грузовика біля вуликів з бджолами, яких ми з татом перевозили на взяток на великі посіви гречки десь аж під Харківську область. Не поспішали,

їхали спокійно, тихо, щоб не тривожить бджіл. Я, як завжди, про щось мріяв. І раптом, несподівано для мене, із-за купи дерев з'явився Він, ніби вийшов мені назустріч. І так поглянув на мене, так покликав мене до Себе, що я аж завмер і ніби вмиль перейшов з цього світу в якесь інше життя, де ми тепер з Ним разом навіки. Ми вже не можемо один без одного, ми вже не можемо розстатися. Так я і їду досі в тому кузові, а Він все придивляється із-за дерев: куди це я?

- До Тебе, Мій Рідний Собор, тільки до Тебе. І нікуди більше. Нікуди і ніколи...

Так і стоїть Він там, на роздоріжжі - Собор Наших Душ. І поки Він є - є і ми. І будемо - поки буде Він. Бо ми з Ним - Нероздільні. У нас з Ним - одне небо, одна земля, одне життя. Собор і ми - це і є Україна, це і є український народ, це є і я - українець Василь, нащадок козаків-лоцманів. І Мій Козацький Троїцький Собор - Собор Моеї України.

* * *

...Не в Межирічних землях Каппадоків,
Де Тигр тече і брат його Євфрат,
А в Лоцманському краю в селі Широ́кім,
Куди сягає вітер з-за Дніпра

В селянській хаті, злиднями підпертій,
Що вікнами вглядалася в поля
Минулим віком, в році 43-тім
Роди́ла Ганна сина Васи́ля.

Роди́ла сина у лиху годину,
Бо землю Рідну ворог ще топтав,
Бо ще горіли села України,
Й руїнами ще повнились міста.

І що ж було їй, люди добрі, діять? -
Не думала ж, не вірила вона,
Що вже, коли "ходила у нагії"
До хати при́йде кля́та ця війна.

Та в Україні так завжди бувало,
Що всупереч чи смутам, чи війні
Жінкі прості завзято і зухвало
Приводили у світ своїх синів.

Не покидали рідного порогу
І не вдавались до ганебних втеч...
Давали дітям у життя дорогу
І ворогу й негодам всупереч.

Наперекір, в супротив, у докору
Чужим сатрапам і "своїм" псарям -
Творцям ГУЛАГУ і Голодомору,
На мову і на віру гнітарям

Приносили у світ маленькі дива,
Бо пам'ятали правило святе,

Що Бог у всякій справі справедливий -
Як дасть дітей, то дасть і для дітей.

Він дасть їм хліба, вкаже їм дороги,
Ті, що ведуть до світлої мети,
Які їх через нетри і пороги
До Нього мають певно привести.

Він надихне їх до тії роботи,
Яка удосконалює людей.
Через невіру, злобу і скорботи
Дбайливо до Любові приведе.

До тої неосяжної Любові,
Яка все суще в Світі обійма
Ї пульсує в Божім превисокім Слові
І вищого над нього вже нема.

Родила Ганна сина не в роддомі,
(Ті розкоші ї тепер не для села),
А в хаті - на долівці, на соломі
Ї пологи ті бабуса прийняла.

Ніхто на ті умови не журився:
(Ї Христос родивсь не в сяєві палат...)
Бабуса ж та хоча ї не "фершалиця",
Та по природі - вправний ескулап.

Через ті руки теплі, мозолясті
Вже третє покоління широчан
Приходило у світ густеньким рястом,
Немов до храму в свято прихожан.

У Ганни трійко вже вона приймала,
Вдивлялась: "Гарне буде... та не те..."

А на четвертім так їй і сказала:
"Оце дитятко Боже! Це - Святе!"

Сказала... і злетіла мрія птахом
В тремтливій каганцевій півімлі:
"Оцею хлопчина піде Божим шляхом -
Ось, бачиш, хрестик на його чолі".

Були в бабусі прозорливі очі -
Пішов тим шляхом хлопчик та й пішов..
Збулися ті слова її пророчі -
І він себе у пастирях знайшов.

З могутніми себе ніяк не міряв,
Бо знав уже ті істини прості,
Що сила наша в християнській Вірі,
А сила Віри сяє в Доброті.

Якої ж долі в Бога ще просити?..
Він мудрості від мудрих набиравсь:
"Христос - не командир,
Христос - Спаситель"

Назавжди хлопчик в серце записав.

Не п'явся у начальство і владики
І вищого призначення не брав,
Як бути Божим голосом і кликать
До Віри і Любові, і Добра.

Та не відразу те добро створилось,
Не всякий в тому ділі пособляв,
Й не завжди килимочками стелилась
Йому під ноги матінка-земля.

Були путі, що нетрями водили,
Були стежки, що терном поросли,
Й безбожжя вовком на хлопча дивилось:
"Куди оце простує той Василь?"

Його воно приваблювало неклom:
Мовляв, в пошані будеш і в чинах...
У нас там весело і затишно, і тепло
І м'ясива до біса в казанах.

Окрему тобі виділим світлицю,
Лежи собі і чухай живота,
Під боки сунем гарну молодицю -
Нехай Тобі косички запліта...

А то було і Богом присягались:
"Ей-бо, казали, Вася, **вот те крест!**"
Та не знаменіє... а нігтем малювали
Від зуб-до горла уркаганський жест.

- Не упирайся, любий, а послухай:
Від нас далеко, хлопче, не втечеш;
У нас великі очі й довгі вуха
Сніймаємо і п'ятки запечем.

У нас, Василь, і рученьки не куці,
Устроим тебе **Пышный карнавал.**
Для истязаний и для экзекуций
Имеем богатейший арсенал.

Або десь запроторимо далеко
Аж в Бодайбо, або за Магадан
Куди не долітають і лелеки -
Ото вже будеш над снігами пан!

А можемо тобі, як "брату-другу",
Ми, відповідно моді і добі,
Больничку влаштувать... Укольчик, другий... -
І ти вже не страдалець, а дебіл.

Чи у селі десь будеш бігкувати
І будеш вік волам хвосту крутить,
Або теляток на толоці пасти,
Якщо тобі до Бога так кортить”.

Подумав хлопець: “Тю! Які примати
Завговорили, мов медовий квас”:
“Чим вас лякають милі ті телята?
Та я ж їх залюбки в дитинстві пас!

Мені така посада до вподоби,
В професіях - то мій пріоритет!
Серед комах і квітів, і худоби -
З природою, як кажуть, тет-а-тет.

У вибалках, на лузі, на толоці -
Так любо там, скажу я, просто - Ах!
Коли б вам побувати там довелося,
То ви б не малювали тутки жах.

Такі природа тайни відкриває,
Яких у ваших сейфах не було!..
Там із садочків в поле впливає
Лебідками хатин моє село;

Там грає жайворон на струнах сонця
Й хмарки-гідж заміряно стоять,
Там поміж них розгледів я віконце,
Звідкіль зійшла на мене благодать”.

“Постій, чудак!.. затамкав аж до неба,
Сякий-такий, та ще й перетакий!
Не зрозуміти - що тобі і треба:
Чи в семінарію, чи знову в пастуху?”

Не суперечив дуже, не сварився,
(З дитинства сварки й бійки не любив),
А терпеливо й чемно з ними вівся,
Немов то воркотали голуби.

Та вже, коли на хрестик посягали,
Він вибухнув, уперше тут зірвавсь:
"Убийте - не зніму! Не ви вдягали!.." -
Аж сам тії рішучості злякався.

А потім скаже, наче вузол зв'яже:
"Даруйте, панство, мабуть, я піду!"
І кинув те кубелечко зловраже,
Що грає на диявольську дуду.

Вони ж були упевнені - "пов'яжуть",
Бо лагідний, податливий такий
І виконає все, що не прикажуть,
Хоч завивай із нього мотузки.

Укоськати хотіли - та не дався;
Веліли хрестик зняти - та не зняв.
На крихту, як горобчик, не піймався.
І Віру на мамону не зміняв.

В тих іспитах він розумом гострішав:
Ніколи зло не подола Добра!..
То Бог отак для Віри найвірніших
В лихі часи ретельно вибирав.

- - -

Та хоч Василь наш не такий Великий,
Як той, що в Кесарії просіяв -
Та вже ідуть до нього "всі язики",
Щоб він любовно їх Благословляв.

Михайло Пишний

* * *

Я не просто живу - я насолоджуюсь життям. Не вірите? Ось послушайте, розкажу вам.

Якось одного разу повертаюсь я з гуртожитку запорізького цегельного заводу додому. ("С высшим образованием в семинарию не пропустят, - підказала мені одна добра людина, - это безнадежно. Надо все бросить и устроиться куда-нибудь на самую простую работу - сторожем, дворником, кочегаром, короче - чернорабочим. И хотя бы с год поработать так, а потом и поступать в семинарию. Тогда, может быть, и пропустят"). Так я і опинився на запорізькому цегельному заводі випалювачем керамічної плитки, з пропискою в гуртожитку заводу.

Отож, йду собі, задумався, і тут мене наздоганяє "Бобик".

- Далеко идешь? Садись, подвезем.

"Боже, яке щастя! Які добрі люди!" - думаю я, - і залізаю в кабінку. Аж очі заплющив від радості.

- Приехали, - чую, - виходи.

Оце тобі й на! Йдемо в якийсь будинок. Коридор. Відкривають якусь кімнату:

- Заходи.

Зайшов. Двері за мною зачинились на замок. В кімнаті - нікого. Тільки ліжко, на ньому біле простирадло, та ще тумбочка і стілець. Я до вікна. А на ньому - залізні ґрати, а за ними - незнайомий двір, тополі. Так цікаво, тихо. Я сів на стілець біля вікна і розглядав, як вітер гойдає гілки дерев на тлі вечірнього неба.

- І де ж це я?.. **"Живий в
помощи Вышняго..,"** - задзюркотів
в глибині душі струмочок мого
любимого псалма (з ієромонахом
Пафнутієм, майбутнім
схіархимандритом Теофілом,
з яким я познайомився
у московської схігуменії
Севастьяни - він часто відвідував
її під час гонінь і скитань - я
знов зустрівся в Жировицькому
монастирі, куди мене з листом
до архиєпископа Єрмогена,
котрий знаходився там на
засланні, відправив отець Наум,
архимандрит Троїце-Сергієвої
Лаври. Після літургії ми з отцем
Пафнутієм йшли далеко за
монастир в поля, в переліски.
Уподобавши яку-небудь галявину,
отець Пафнутій сідав серед трав
і квітів і читав товстий том
творінь Іоанна Золотоустого, а
мене благословляв відійти подальше
і вголос вивчати напам'ять
Псалтир. Вивчивши черговий
псалом, я повертався до нього
на перевірку. Але кожного разу
перед моїм читанням наступного
псалма він ставав обличчям

на схід і гарним, мелодичним баритоном сам читав тільки йому одному властивою співучою манірою читання **“Живий в
помощи Вышняго...”**

- Так і ти, Вася, завжди читай оцей псалом, все життя читай. І буде Господь оберігати тебе, - казав він мені. З тих пір і став оцей псалом моєю улюбленою молитвою)...

Рантом в коридорі щось грюкнуло і в дверях відкрилось невеличке віконце (пізніше я дізнався, що те віконце називається “кормушка”). І якась тітонька в білому халаті питає мене: **“Вечерять будешь?”** І подає в віконце миску каші, кусок хліба і кружку компота.

- Та я не дуже голодний, - кажу я.

- Ничего, поешь, поешь, до утра еще далеко, проголодаєшся, - і вона закрила віконце.

- Та чого ж я тут до самого ранку буду робить, мені ж додому треба, там же мама на мене чекає, - думаю я. Посидів,

посидів, потім постукав у віконце.

- Уже покушал? - Бачу знову тітоньку.

- Та ні, я їсти не хочу. Мене ж мама жде. Додому пора.

- Ой, синок, успокойся, лучше ложись и поспи. Не знаю я, когда тебя выпустят. А чтоб не очень скучно тебе было - на вот, почитай журнал.

І віконце зачинилось. І знову стало тихо, тихо. **“Живый в помощи Вышняго...”** - ожило в душі. Сутеніє. Я ввімкнув світло, сів на стілець і взяв з підвіконня журнал. “Вітчизна” - з якоюсь модерною витівкою написано на обкладинці. Заглядаю в зміст. І аж зойкнув: Олесь Гончар! Собор! Так я ж так мріяв прочитати цей роман, але ніде не міг дістати його. В міській бібліотеці сказали: “Мы такого журнала не получаем”. Оце так да! Це ж чудо! Вітчизна. Гончар. Собор...

- Завтракать пора. Ты что, так и просидел всю ночь? И не спал

даже? - зранку знову заглядає в віконце вона.

- А що, вже ранок? - схоплююсь я, а з рук випадає "Вітчизна", - оце так зачитався, пробачте, спасибі вам за журнал. Я буду, буду їсти.

- Поспать тебе надо, а потом читай, читай, - ледь помітно посміхнулась тітонька...

І я заснув. І попав на небо... І стоять там, на небі, напівколом якісь величні мужі в золотих ризах. І до кожного з них підходить з кадилом в руках світлий, сяючий юнак, мов би Ангел, і легкий прозорий димок з кадила огортає кожного мужа, а потім піднімається вгору і розтає десь, відкриваючи ще яскравіше постаті величних мужів. Я дивлюсь на них і бачу, що в одного з них, що стоїть трішки осторонь від інших - найзолотіша риза, аж я очі примружую. І питаю у Юнака-Ангела:

- А ото хто, в якого найзолотіша риза?

- Никодим, - відповідає Юнак.

І раптом нікого не стало. Тільки я один стою перед Никодимом. Дивлюсь в його великі темні очі. А на душі так хорошо, так тепло, мирно.

- Вася, нічого не бойся. Я жду

тебя, - якимось поважно і ласкаво говорить Никодим.

І теж зникає. І я прокинувся.

- Та я й не боюсь нічого, - промайнула думка в відповідь на щойно побачений сон, - з якого ж це такого золота зробили ризу Никодиму? От дивно! Бо воно ніби й не метал, а щось таке лагідне, приємне, випромінююче доброту. От дивно!

"Живый в помощи Вышняго..." - відгукнулась душа. І я знову відкрив "Собор". Так воно і пішло. Перший день - Собор. Другий день - Собор. Третій день - Собор. А коли на четвертий день знову відкрилось віконце і в ньому появилась тітонька в білому халаті, я несподівано заплакав: маму жалко, вона ж переживає!

- Не плачь, Вася! А то посчитають тебе сумасшедшим. Не плачь! - і віконце зачинилось.

І ніби блискавка пронизала моє серце. Сльози негайно висохли і якийсь могутній спокій заповнив мене, якась тиха, мудра, добра сила.

“Живий в помощи Вышняго..,” -
заспівала душа. Та, ось, чую,
хтось ключем відчиняє двері і
мене кличе молодий чоловік -
теж в білому халаті.

- **Пышный, выходи, иди за мной.**

Йду. Заходимо в якийсь
кабінет: стіл, кушетка. За
столом - молодиця в білому
халаті. Хлопець, що привів
мене, приказує:

- **Раздевайсь. Догола. А молодиця
додає: - И крестик снимай.**

- **Ні, хрестика я не зніму, -
вігновідаю я.**

Вона: - А я тебе говорю - снимай!

- **Ні, не зніму, хоч вбийте
мене. Не зніму!..**

- **Протяни руки, закрой глаза,
растопырь пальцы, коснись
указательным пальцем кончика носа.**

- **А что будет с белой кошкой,
если ее опустит в Черное море? Что
будет с кошкой?**

**Мені й самому це цікаво. І я
щось вігновідаю їм.**

**І раптом чую: - Прекратите.
Остановитесь, - командує хтось
за моєю спиною. І до столу
підходить сивий, з невеличкою**

Білою борідкою солідний чоловік. На ньому, зверх військового мундира, було накинуто білий халат.

- Впервые встречаю человека, который не хочет снимать крестика. Обычно легко снимают. А некоторые считают себя верующими, а крестика не носят. Так ты правда верующий?

- Так, звичайно. З дитинства.

- Православный?

- Так, православний.

- В Семинарию хочешь поступить?

- Дуже хочу.

- Слушай, а вот если я тебя отпущу, ты за меня будешь молиться?

- Звичайно, буду.

- Вася, тебе здорово повезло. Ты еще легко отделался, - **згадують**
браття-семінарісти **свої**
пригоди на путі в семінарію, -
а некоторых ребят вылавливали и в психушке до безумия доводили. Вот Лев из четвертого класса, умница редкий, несколькими языками свободно владеет, включая латынь и древнегреческий. Его кололи препаратами и гоняли целыми днями вокруг бочки, требуя отказаться от поступления в семинарию. А он взял и перехитрил их. Сумел-таки прикинуться сумасшедшим. Они и отпустили его, дескать, “готов”, не опасен для советского общества. А вот у Коли так вообще юмор настоящий получился: смотрит в окно, а к хате “газик” подъезжает, он и сообразил, что это за ним - и успел незамеченным выскочить в огород, спрятался в картошке между грядками и пролежал там целый день, боясь пошевелиться. Еле поднялся потом и пешком пробирался в Ленинград - боялся, чтобы его не перехватили на вокзале или в поезде...

- О! Вася! - начальник міліції встав із-за стола і простягнув мені руку, - надо же, Он (!!!) отпустил тебя. Здравствуй, здравствуй. Нашелся твой паспорт.

- Та він, мабуть, у вас і був, Володимир Степанович, весь цей час, коли я його шукав.

- Значит, так надо было. Служба у нас така, понимаешь.

- Та я ж проти вас нічого й не маю. Та й ні протів кого.

- Вот и хорошо. Присядь, присядь, - розвернув він до мене стілець, - мне ж надо вернуть тебе твои картинки. Знаешь, понравились они мне. Может, подаришь хоть одну из них?

- Так люблю й вибирайте, яку ви хочете.

- А вот эту можно? Уж больно хороша. Три девушки...

- Та ні, то ж не дівчата, то Рубльовська Тройця, ікона, - кажу я.

- Вот и отлично. А то я с женой ругаюсь: она хочет в квартире повесить икону, а я против - нельзя, увидят - и мне здорово попадет. А эту можно. Три девушки, Тройця,

никто и не догадается, что это икона. Спасибо тебе, выручил ты меня.

- Так тоді і всі візьміть, раз жінка просить, хай вона порадіє. Як її звати?

- Варька, Варя.

- Варвара, тобто. А там якраз і свята Варвара є.

- Вот повезло жене! А я в этом не разбираюсь, извини. Забирай паспорт. Езжай, не могу больше задерживать тебя в Запорожье.

Ось воно що, - подумав я, - ось чого я цілий місяць ходив по райвідділам міліції: - Чи нема у вас мого паспорта? На мене

якось здивовано поглядали,
посміхались, знизували
плечима: - Ничего не знаем, ищи
по месту прописки.

Йду туди. А там: - Может, твой
паспорт в горотделе, сходи туда.

Йду. До начальника черга.
Сів на лавку, **"Живый в помощи
Вышняго..,"** - запричитала душа.
А черга йде і йде. Під кінець
робочого дня і я зайшов в
кабінет. І аж моторошно стало:
на мене не просто сердито, а
прямо-таки загрозливо зиркнув
з-за робочого столу начальник.

- Чего надо, говори скорей.

- Та я, ось, звільнився з роботи
і віддав паспортистці паспорт
на випуску з гуртожитку
цегельного заводу, а вона на
слідуючий день десь поділась.
І кажуть, що її не буде аж
до вересня. А мені ж треба
їхати на вступні екзамени в
Ленінградську Духовну семінарію.

- Куда, куда? Еще чего не хватало!
Чтоб из нашего славного рабочего
коммунистического города кто-то в
попы подался. Ты что, с ума сошел?

В предатели записался?

- А в райвідділі мені сказали, що паспорт скоріш за все у вас.

- Глупости! Все! Рабочий день закончен. Выходи.

- Спасибі, до побачення. Так я завтра пораніше постараюсь прийти до вас.

- Ходи хоть целый год, если ты ненормальный, мне все равно.

Добре, що у дворі міськвідділу міліції під ясенем поряд зі входом хтось поставив скамейку. Там я і сидів цілими днями в затінку з ранку до вечора ("**Живий в помощи Вышняго...**" - невгамовно причитала душа), чекаючи на прийом до начальника. І досидівся все-таки.

- Эй, ты, тебя к начальнику вызывают, - вийшов молоденький міліціонер.

- Так ты еще и вор? Государственное достояние разворовываешь? - стояв за столом грізний начальник.

- Я ніколи нічого не крав.

- Врешь. А кто делал иконы из производственного материала? Я,

что ли? Да еще, наверно, и продавал
втридорога?

- Та ні. Тож я з браку, який
вивозять на звалище, зробив
декілька ікон і картинок в
подарунок тим, з ким працював
в керамічному цеху по випаленню
плитки. У мене є ще декілька
таких робіт, якщо хочете, я
принесу їх вам і ви побачите,
що це зроблено з бракованої
плитки, яку б вивезли на
звалище.

- Ну и что, что на свалку? И на
свалке оно является государственным
богатством, а не разворовывается
кем попало. Тебя за это посадить
надо. Да, смотри мне, все принеси.
А то с обыском нагрянем!

На слідуєчий день мене
прийняли без черги: - Красота,
ух ты! Красота, - розглядав
начальник мої ікони, - садись,
Вася. Знаєш, мне ведь доложили,
что ты отличник производства, тебя
хвалят за добросовестный труд.
Начальник цеха даже сказал: вот бы
все коммунисты такими были. Зачем
тебе эта семинария? Мы можем
устроить тебя на хорошую работу,

предложить тебе любую должность, какую ты захочешь. А впридачу еще - и квартиру. Примем в партию, к вершинам власти расти будешь. Чем не жизнь, а? Соглашайся. А религия - это уже устарело. Скоро последнего попа по телевизору показывать будут...

“Живый в помощи Вышняго..,” - затремтіла душа.

- Та що ж я в тій квартирі робить буду? - мені аж гудко стало.

- Так жениться ж надо! Хочешь, женись на моей дочери. Красивая. Вы даже одногодки.

- Так мені ж не можна жениться, бо коли я ще був хлопчиком, до нас якось восени прийшла стара циганка, а ми з бабусею часник перебирали під хатою. Бабуся винесли циганці хліба, крашанок і три дині. Циганка сіла біля нас і стала їсти диню з часником (мені це здалось таким дивним і тому назавжди й запам'яталось: як це - їсти диню з часником?)

- Дай, погадаю ему, - просить циганка у бабусі і дивиться на мене.

- Та гадай вже, - зітхає бабуся.
Циганка взяла мою руку, довго
розглядала долоню, задумалась.

- Вай, вай! Он проживет у тебе
103 года, будет священником, а
после 60 лет пойдут к нему люди, -
закарбувались в моїй пам'яті
слова старої циганки.

Бабуся пригорнули мене до
себе, перехрестили: я й сама
це знаю і молюсь, дай йому
Бог, - і поцілували мене в
голову.

- Так що мені жениться не
можна.

- Ерунда. Что у тебя в голове за
чепуха: то семинария, то цыганка.

В общем, так: иконы останутся у меня. А ты иди, подумай, и как надумаешь - приходи. Может, тем временем, и паспорт твой найдется.

"Живый в помощи Вышняго..." - знову запричитала душа.

- Ні, велике вам спасибі. Але я вже не передумую. Завтра знову піду в гуртожиток, може вже й знайшлась паспортистка. Паспорт, мабуть, у неї. Де ж він ще може бути? В Ленінград летіти пора, екзамени починаються.

- Смотри, чтоб не залететь тебе куда-нибудь подальше, - grimнув на мене начальник, - иди, ты мне уже надоел.

І отож я і вертався в той день з гуртожитку в задумі: нема паспортистки, пропала. Що ж його робить? Вже й екзамени почались... А тут і "Бобик" підкотив: "Далеко идешь? Садись, подвезем". А тепер і катають. Ось і до самого начальника привезли: - "Нашелся паспорт!"

- Вася, а ты когда будешь там, в семинарии, пришлешь мне Библию? Я рассчитаюсь, не бойся. Варя очень

просит. Пришлешь?

- Обов'язково вишлю, -
заспокоїв я начальника, бо мені
стало його чогось дуже жаль.
Боже, що у людей в душі? Мені
здається - сльози, плач, ридання,
страждання. Душа хоче Біблії.
Вона вже не може без неї.
Вона задихається, вона вмирає.
Вона хоче жити. Вона плаче над
собою. Дайте їй Біблію, дайте!

- Вишлю, вишлю. Скоро
вишлю...

І ніби спалах в пам'яті: - Пышный,
на вот, забирай свою Библию! И
чтобы я к тебе еще раз пристал - ни
за что на свете. И так попало мне в
Политотделе. Спрашивает генерал: "А
как он служит?" Говорю: "Отличник
боевой и политической подготовки."
"Тогда, - говорит, - положи Библию
на место, где взял, а солдата, смотри,
и пальцем не тронь", - ледь не
плаче замполіт нашої роти ПВО
у Львові, де я служив в армії.

Львів - загадкове місто. І коли
нам давали "увольнительную", я з
захопленням гуляв його вулицями.
Помолюсь в старовинній

Василь Пишний, 1961 рік

Успенський церкві, послухаю проповідь в Латинському соборі, причащусь в соборі св. Юра, піднімусь на Високий замок: Боже, скільки церков довкола! Яка сила хрестів піднімається в небо! Святий Львів! Аж душа радіє: поки є хрест - і віра буде...

А поблизу Високого замку, внизу - будиночок міської бібліотеки. А в ній те, чого і ввісні не могло приснитися дніпропетровцям в ті часи. Навіть Біблія, правда, на польській мові - бери, читай. Отож вона й лежала в моїй тумбочці в нашій солдатській казармі. А поки ми були на навчаннях по швидкому розташуванню радіорелейних ліній, замполіт перевіряв солдатські тумбочки, знайшов у мене Біблію і поніс її в "Политотдел": вот, мол, чем увлекается советский солдат, на "губу" его отправит для исправления, что ли?..

- И пальцем не тронь! Ничего себе приказ, - все ще дивується

замполіт. Й придумав потім ще чудніше: - Ну что ж, товарищи коммунисты, после нашего обсуждения данной кандидатуры, я пришел к выводу, что все согласны с тем, что Пышного можно принять в ряды нашей компартии. Проголосуем...

Мені аж кров ударила в голову. Добре, що це було віткучу. І в "ленинской комнате", де відбувалось "собрание" було навстіж відчинене вікно - і я, не довго думаючи, вистрибнув на вулицю. - А-а-а! - чую за собою. Мабуть, ніхто й руки не встиг підняти...

- Рота, стройся! Смирно! Рядовой Пышный, два шага вперед! За мной, шагом марш! - командує старшина роти. Шагаю. Заходимо в апаратну. - Сідай, Вася, - перейшов старшина на українську, - ти, мабуть, давно не причащався, а завтра ж празник Спаса, то я тобі дам "увольнительную" на весь завтрашній день. Тільки ж перед причастям сходи в баню. Моя бабця завжди перед походом в церкву приводе себе

в порядок, прикрашається. "Не можна, - каже, - йти до Бога замурзаним..."

Свято! Яка чудова капличка Трьох святителів у затишному дворі Успенської церкви. Там і пройшов мій святковий день...

- Хватайте его, тащите на койку, привязывайте - кричить хтось на всю казарму, як тільки я відкрив двері, повернувшись з "праздничной увольнительной".

Я не встиг і до тямі прийти, що ж це таке робиться, як мене вже положили на койку, прив'язали за руки і ноги і вилили мені в рот солдатську кружку коньяку...

Сонце осліпило мої очі, коли я насили розплющив їх: ой, мамо, що ж це таке! Вже, мабуть, середина дня, в казармі нікого, а я сплю. Чого ж мене ніхто не розбудив? Вибігаю на вулицю і бачу: вздовж вишикуваних струнко моїх побратимів по службі ходить гнівний командир і ще якісь армійські чини і чинять, як я зрозумів, “допрос”.

- Ограбили винний ларек, сами перепились и тебя насильно напоили, оставили воинскую часть и поехали на “газике” гулять на “точку” в горы. На крутом серпантине перевернулись, шофер погиб, остальные отделались ушибами, а замполит теперь в госпитале лежит с переломанными руками и ногами. Сходи к нему, Вася, навести его, - схвилювано розказував мені старшина про нічні події в нашій частині...

Заходжу в палату. Весь забинтований, клипає на мене очима замполіт. Я положив на тумбочку три яблука і сів на табуретку біля ліжка хворого.

- Спасибо тебе, Вася, - ледь

шепоче замполіт, - виконай,
будь ласка, мою прохання. Почитай
мене Біблію. Може, я ще виживу...

Kto mieszka pod osłoną Najwyższego,
Kto przebywa w cieniu Wszechmocnego,
Ten mówi do Pana:

Uciezko moja i twierdzo moja,
Boże mój, któremu ufam.

Bo On wybawi cię z sidła ptasznika
I od zgubnej zarazy.

Piórami swymi okryje cię.

I pod skrzydłami jego

znajdziesz schronienie...

Вживемо, всі вживемо. І
ще будемо жити й жити. Щоб
кожен з нас встиг хоч один
раз в житті почитати комусь
Біблію...

- Ну, Вася, я тебе заздрю. Варя
тебя заочно полюбила. Приказує
мене: "Хоч раз в житті зроби що-
то доброе і Бог тебе простить." Я,
конечно, в це мало вірю. Ну, знаєш,
що-то со мною сталося. Мені,
напевно, теж потрібна Біблія. Вася,

спасибо тебе. Учись. Будь человеком. Иди.

Я низенько вклонився начальнику і тихо вийшов за двері.

- А нам уже звонили, спрашивали: все ли в порядке, получил ли Пышный билет в Ленинград? - посміхається до мене з кабінки адміністратор авіакаси: - Число такое, время такое, рейс такой...

- Спасибі вам! До побачення! - приймаю я квиток, - цікаво, хто ж це звонив? От так історія!

- Де Ви були, мамо, бо я вже не знав, що й подумати? - зрадів я, зустрічаючи маму біля воріт, - я повернувся, а Вас нема й нема.

Мама якась тиха, зажурена, втомлена:

- Ліверку обіцяли привезти в магазин, хотіла тобі в дорогу взяти, зібрались там жінки, черга велика, ждали, ждали, але знову нічого не привезли. Так я тобі пиріжків напекла, крашанок наварила, буде що взяти з собою, синок.

І зніяковіла, ніби щось недоговорила. Може, хотіла сказати те саме, як і тоді, коли проводжала мене за ворота і довго стояла, вдивляючись як я віддаляюсь від рідної хати на шлях-"большак" до Дніпра: - І для чого він тобі, отой університет, й без нього б прожили, корову б держали, пасіку, огорог, то і хватило б нам...

А мені наче мозок затьмарило: хочу на біофак, хоч трісни...

- Та сусіди тут приходили, - зітхає мама, - ти їм ще оті церковні журнали давав. (А, - здогадався я - це ЖМП - Журнал Московской Патриархии. Купу цих журналів подарував мені ієромонах Іринеї (Середній), інспектор ЛДСА, коли я возив здавати документи в семінарію. Хтось мені порадив: "Документы лучше отвезти и сдать в канцелярию самому, а то по почте они теряются и их потом найти невозможно". Я ці журнали й роздавав сусідам, просвіщав їх, так би мовити. Так оце вони прийшли до мами

й кажуть: "Твій Вася, мабуть, шпiон, раз у нього такі книжки, яких нi в кого бiльше немає. Звiдки вони в нього взялись?").

Я аж заiмiв, не знаючи, що й сказати на це. А мама обняла мене, перехрестила, поцiлувала в голову: "Вася, синок, якщо душа твоя хоче - вчись, я проживу якось. Дождусь тебе. Це, мабуть, вiд Бога тобі така дорога. Ти й змалку був якимсь не таким, як усi. Заберешся десь в бур'ян i цiлий день сидиш там, граєшся з квітами, мурашок крихтами хлiба годуєш. Знайдеш мертвого горобця, поховаєш його, могилку зробиш, ще й хрестик поставиш... А як пiдрiс, так, бувало, захищаєш все: щоб дерева не рубали, щоб пташинi гнiзда не руйнували, щоб телят не обiжали, не били. Хлопцi якось одуда пiймали, так ти до них: вiдпустiть птаха, вiдпустiть, а то я вам в армiю листи писать не буду. Ще бабуса Параска, монашка, колись казали: "Вася мiй, ось - бачите, у нього на

чолі хрестик, по Божому путі
пiде він...". Важко мені, синок,
самій залишатись на старості
літ, але й заважати тобі не
можу, збивать тебе з цього
путі не буду. То ж з Божим
благословенням живи так, як
хоче душа твоя. І хай Бог,
якого ти так любиш, допомагає

тобі й береже тебе, синок мій
рідненький... А тепер вечеряй
і відпочивай, бо завтра тобі в
дорогу, в дуже далеку дорогу, на
все життя. Пиши мені і я тобі
писать буду. Добре, синок?"

- Добре, мамо, добре. Спасибі Вам за благословення. Я вивчусь і повернусь. І ми будемо разом. Бережіть здоров'я. Я скоро вернусь, мамо...

Літак піднявся аж за хмари. "Боже мій, який неоглядний простір, яка невимовна краса. Це ж я в небі!" "Живий в допомоги Вышняго..," - розхвилювалась душа, а я ще ї додавав: "Хмарки біжать - милуюся. Милуюся-дивуюся, чого душі моїй так весело..."

- Лавра, - хто спрашивал? - гукає кондуктор тролейбуса, - Александрo-Невская Лавра!

Йду по доріжці через парк, мимо річки Монастирки. З цієї сторони семінарію закрито високим глухим парканом з колючим дротом. Половину будинку займає якась організація, а над входом в другу половину вивіска: "Ленинградская Духовная Семинария и Академия". Раніше такої вивіски не було, не

дозволялось, і в семінарію заходили не з боку Обводного каналу, а з чорного ходу, щоб поменше хто знав, що в Ленінграді є Духовна семінарія.

Піднімаюсь по сходінках в фойє, прямо до ікони святого Олександра Невського, цілую ікону: "Святой благоверный княже Александре, моли Бога о нас".

- Вы на экзамены? Сегодня последний день приема. Идите вон туда, вон в тот кабинет, там еще работает приемная комиссия, - пояснює мені якась добра старенька жіночка.

Ставлю чемоданчик біля дверей, стукаю, чую: - Входите.

- Откуда приехал? - питає один з сидячих за довгим столом поважних чоловіків.

- Запорізький я. Василь Пишний.

І бачу: тому, що сидить на протилежному від мене кінці столу, передають якусь папку: "Из Запорожья он, Владыка. С документами все в порядке".

- Хорошо. Биолог, значит. А я

вот педагог, - звертається до мене той, що з протилежного краю, мабуть, самий головний, в чернечій рясі, в білому клобуці і з себе виглядає таким величним, значним - і... ніби давно знайомим, хоча я його вперше бачу.

- Хорошо, хорошо, - гортає він мої документи, - дайте ему что-нибудь прочитать.

Хтось подає мені відкритий Псалтир:

- Читай, вот здесь.

- Живый в помощи Вышняго, в крове Бога небесного водворится,

речет Господеви: заступник мой
єси..., - чітко, дзвінко, з радістю
читаю я.

- Отлично, достаточно, - чую з
протилежної сторони, - отлично.

- А спеть ты нам что-нибудь
можешь? - питає хтось з них.

- Та можу!

- Ну, так спой.

- Расцветали яблони и груши,
поплыли туманы над рекой, выходила
на берег Катюша, на высокий берег
на крутой... - на весь голос,
скільки є сили, заспівав я. І
заговк переляканий: невже
провалився?

- Ха-ха-ха! Ох-хо-хо! Ой, не могу!
Ха-ха-ха!

Солідна, втомлена своїм
цілоденним важливим заняттям,
приймальна комісія вмить
ожила: хто встав, хто внав
головою на плече сусіда, хто
схопився за живіт, хто витирав
очі від сліз, а гучніш за всіх, -
ха-ха-ха! - сміявся той, як я
вже зрозумів, Владика, що
сидів на протилежному від мене
кінці столу. Такий знайомий, з

великими темними очима!

- Ну и насмешил ты нас, Вася! Спасибо тебе! Даже усталость как рукой сняло. Хороший у тебя голос.

- Тенор, первый тенор, - говорить той, що попросив мене проспівать.

- Ну, хорошо, Вася, хорошо. А скажи мне, будь-ласка, не читал ли ты случайно Гончара?

Такого питання я, звичайно, зовсім не очікував від приймальної комісії в Ленінграді, та ще й після такого переполоху від моєї "Катюші", я зовсім заплутався:

- Гончарова ми в школі проходили...

- Владыка Никодим (так це ж він мені тоді й приснився - найзолотіший муж! - здогадався я) спрашивает не про Гончарова, а про Гончара, - поправили мене з комісії.

- Да, Вася, Олесь Гончар, роман "Собор", - підтвердив Владика.

- Та аякже! Читав! Аж три рази прочитав! Четвертий вже починав...

- О-о-о! - вимовив Владика, - и

что тебе в нем понравилось больше всего?

- Та я ці місяця на пам'ять вивчив. Ось послушайте:

"Навряд чи взагалі є щось гідніше, як вдосконалювати свій дух, увічнювати себе в творіннях своїх і дарувати їх нащадкам...

Людині властиво жити почуттям доцільності, почуттям безконечності. Все живе в природі прагне цього...

Яворницький видобував із небуття самий дух козацької республіки, затоптаної невігласами, які й про Марксову оцінку забули. А нам якраз і дорогий у ній отой дух вольності, патріотизму, що жив широко, весело, - за цим саме ми і зголодніли...

Невже ти не відчуваєш, що в отому гроні соборних бань живе горда, нев'януча душа цього степу? Живе його мрія-задум, дух народу, його естетичний ідеал. Нас з тобою не буде, а дев'ятиглав цей стоятиме, повинен стояти!.."

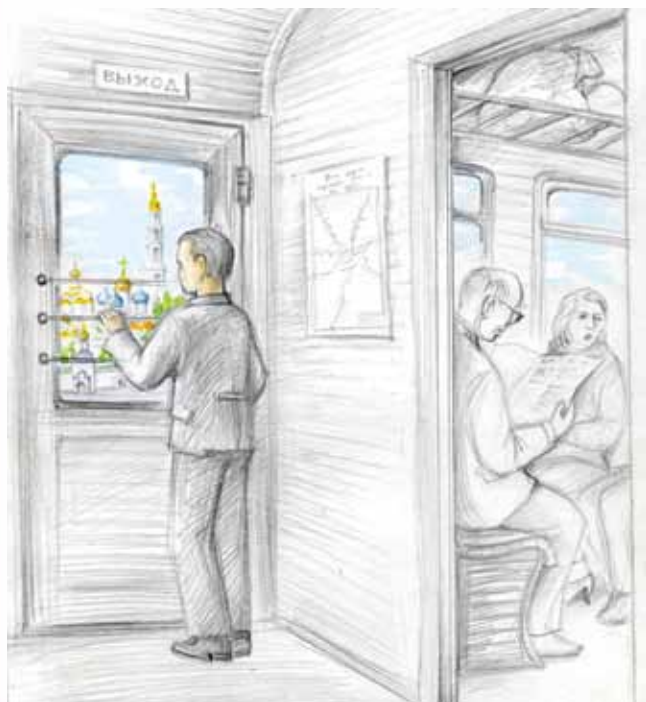
- Спасибо, Вася. Поздравляю тебя, ты принят сразу в третий класс семинарии. Иди теперь на третий этаж и занимай там в спальне самое лучшее место, - говорить митрополит Никодим...

“Живый в помощи Вышняго, в крове Бога небеснаго водворится...” - наче симфонія в душі. І я піднімаюсь східцями на третій поверх, - речет Господєви: заступник мой єси Ты и прибежище мое, Бог мой и уповаю на Него...: ні, хрестика я ніколи не зніму, бо цей хрестик одягла на мене московська схіігуменія Севастяна, колишня келійниця патріарха Тихона, на послушанні у якої я був три роки по благословенню отця Наума, архимандрита Троїце-Сергієвої Лаври...

Ще школярем я дізнався з журналу “Наука и религия”, що в Загорську під Москвою знаходиться діючий монастир - Троїце-Сергієва Лавра. І я наче голову загубив. Усе залишив, якимсь дивом дістався до Москви.

- Садись в електричку с Ярославского вокзала и смотри в окно. Как только увидишь золотые купола - это и есть Лавра - підкажав мені кіоскер на Курському вокзалі.

Так я і простояв в тамбурі електрички, прилипнувши до вікна: тільки би не прогавити лаврські купола! Ось вони! Ось вона - Лавра!

Мене, сільського хлопчика, що виріс в бур'янах, до глибини душі вразило те, що я побачив. Я не відчував ні втоми, ні голоду. Не знаю навіть як назвати цей стан: наче я став безтілесним. Тільки лікуюча душа переповнювалась чимось лиш їй зрозумілим і рідним - самим кращим, самим чудовим, самим добрим, самим світлим, що може бути на цьому світі...

Вечірнє богослужіння в Успенському соборі завершилось пізно. Мені було так добре, що я навіть ні про що не думав. Слідом за всіма вийшов на ганок собору, і чую з темряви: "Хлопчик, тебе, на pewno, ночевать негде, пойдём с нами, у нас милиция тебя не тронет, а то здесь они молодых гоняют".

В захованій в хащах дикої парості, сяк-так зліпленій халупці, ми й приютились, хто як міг. Я примостився біля порогу на якійсь куфайці і солодко заснув. І чую: "Йди до Наума", - хтось увісні говорить

мені. І я прокинувся. Темно, але усі вже в зборі, пояснюють мені, що час йти на братський молебень в Троїцькому соборі.

- Сон якийсь дивний наснився мені, - кажу я господарці цього притулку, добрій рабі Божій Олександрі, - ніби каже мені хтось: йди до Наума...

- Правильно. Вот и иди к нему, - відповідає Олександра, - он как раз сегодня исповедует в нижнем храме, там его и найдешь...

Знайшов! Назавжди знайшов!..

- Вот по этому адресу живет в Москве схиигумена Севастьяна. Скажешь ей, что ты от меня. Будешь у нее послушником, а она будет твоей старицей, духовной наставницей, - відряджає мене отець Наум після сповісі...

Старовинний двоповерховий купецький будинок неподалік від старообрядчеської Архиепископії. В келію матушки Севастяни мене провела її послушниця монахиня Євламнія. В білому апостольничку сидить на диванчику стариця - і так

глянула на мене, так подивилась!..
Це не очі - це море, це океан
доброти і мудрості. Такі очі
тільки у тих, у кого в душі одна
любов, вистраждана любов до
всіх.

- Как твое святое имя? -
звертається вона до мене.

- Василь.
- Великий?
- Ні, Пишний.
- Василій Великий - твоя свято, - посміхнулась матушка...

Ось так все і почалось. Почався мій шлях, наповнений незабутніми незліченними, дивними зустрічами з тими, хто так або інакше проходив хресний путь життя разом з багатьма сповідниками, мучениками, подвижниками, молитовниками, страдальцями за Віру, за Церкву, за Бога...

- Скажи, що Сталин - бог, - ганяючи роздягнутого догола архиєпископа Варлаама на 30-градуснім морозі навколо барака і кожного разу обливачи його водою, вимагали мучителі, - и будеш жить. Коли

знесилений від катувань Владика
впав мертвий, стовп світла
здійнявся в небо і яскраво
освітив нічну пітьму, ніби
провіщаючи близьку перемогу
життєдайного світла віри над
жахливим мороком безбожжя...

- Вася, нікогда не снимай крестика,
ни при каких обстоятельствах. И
всегда, постоянно молись, читай
“Живый в помощи Вышняго...”,
вот тебе еще и моя лестовка для
этого, - заповідала мені матушка
схігуменія в своїй келії на
Старообрядчеській вулиці в
Москві. - И нікогда не стремись
командовать. Христос не командир,
а Спаситель. Сам не навязывай, а
просят - не отказывай. Наша сила в
вере, а сила веры - в доброте...

...Яко Той избавит тя от сети
ловчи, и от словесе мятежна...

- Де Б його дістать Біблію
для начальника міліції? - йду я,
замислившись, по широкому,
світлому коридору Ленінградської
Духовної академії.

- Вася, привет. Медитируешь, что ли?

Мечтаешь?

- А, Соломон, привет. Давно тебя не видел.

- Да я только вчера вечером с Эфиопии вернулся. Пошли ко мне в спальню, покажу, что привез.

- О, Боже, - целый чемодан Библий! Да еще каких: мягкий переплет, мелованная бумага - чудо! Где ты их взял?

- Ты что, Вася, смеешься? Для племянника императора Эфиопии это не проблема. Дарю тебе три. На, бери, бери, подаришь кому-нибудь. Станный вы народ, украинцы. Вам Бог дал такую великую веру, такой прекрасный язык, как никому на свете. Киев - духовный источник, центр просвещения и святости, центр Православия. А вы все бросили, предали и ввергли себя в такое темное и жестокое безбожие, которого и во времена язычества не было. Потеряли Богоданную вам прекрасную, неповторимую самобытность. Так вы можете вообще исчезнуть с лица Земли. Станный вы народ...

Оце так Варя, тобто, Варвара

із Запоріжжя! Вимолила собі Біблію аж із Ефіопії, - думав я, відправляючи Бандероль з Біблією в Запоріжжя. Із рук самого майбутнього патріарха Ефіопської Церкви Соломона Селасіє.

...Плещма Своима осенит тя и под криле Его надеєшися, оружіем оудет тя истина Его...

Якраз через дорогу від школи жив в маленькій хатці на поселенні в нашому селі чи то поляк, чи то чех - “не наш”, як казали всі. “Бог есть любовь”, - дражнили його за те, що він в розмовах з людьми сам завжди додавав: “Бог есть любовь”.

- Надо закидать это вражеское логово камнями, пока этого “Бог есть любовь” дома нет, - зкомандував директор нашої школи на перерві.

І почалось. Вся шкільна дівтора з якоюсь фанатичністю стала жбурлять каміння по хатці “врага”. З маленьких вікон посипалось скло.

- І в двір, і в сіни! (Двері цієї хатинки ніколи на замок не зачинялись), - з захопленням кричали діти, - хай знають наших! Ура!

Що зупинило мене, чого і я не побіг на цю "війну"? В мене аж дихання перехопило від жаху: що ж ви робите, так же не можна! - галасувала моя душа.

- Хватит, - пролунала команда директора, - всем разойтись по классам, хватит, я сказал. І все стихло. На ганку школи я залишився один. "Який же сором, що ж його робити?" -

крутилось в моїй голові.

І я й сам не помітив, як опинився у дворі "ворожої хатинки" і став викидять каміня на дорогу: скоріше тільки, скоріше, поки він ще не повернувся з роботи, - підганяла мене думка, - щоб не побачив він цього страхіття, щоб не подумав про нас чогось поганого.

- Вася, тебе поміч? - лягла на мою голову чиясь рука. Я сполохано завмер, підняв очі вгору:

- Дядько Тимофій! Бог есть любовь! - випалив я несподівано.

- Оставь, Вася, я сам уберу. Пошли ко мне в хатку. Я сегодня старинные часы ремонтировать буду. А тебя, если хочешь, научу читать по-польски или по-французски, или по-турецки. Вот, попробуй, читай за мной:

- Kto mieszka pod osłoną Najwyższego,
Kto przebywa w cieniu Wszechmocnego..,

- Той, хто ніг захистом
Всевишнього живе, той ніг
покровом Бога Небесного
перебуває..,

а вот так говорят это по-французски: - Celui qui demeure sous l'abri du Très-Haut Repose à l'ombre du Tout Puissant.,

а вот так по-турецки: - Yüceler Yücesinin barınağında oturan, Her Şeye Gücü Yetenin gölgesinde barınır.,

а вот по-английски: - He that dwelleth in the secret place of the most High shall abide under the shadow of the Almighty.,

а так это звучит по-немецки: - Wer unter dem Schirm des Höchsten sitzt und unter dem Schatten des Allmächtigen bleibt...

...Оружием обыдет тя истина Бго...
Не убоишися от страха ночнаго, от
стрелы, летящая во дни, от вещи во
тьме преходящая, от сряща и беса
полуденнаго...

Стежечка вьется то вдоль лесных
опушек, то через заросли Иван-чая
по лесным полянам, через овраги,
через речушки, через светлые
медноствольные сосняки - от
затерянной в угличских лесах и болотах
деревни, в которой я священствую -
аж до самой, протянувшейся в 15 км.
от деревни, асфальтной дороги
в центр. “Вас вызывают в город,
звонили с епархии”, - пришла утром
ко мне почтальонша (телефон на всю
деревню был только у нее).

Вот и иду я, любуясь лесом, полем,
небом. Божий мир - чудо!..

Тогда машин было еще не так
много; редко когда, нет-нет да и
проедет какая. Лучше терпеливо
ждать рейсового автобуса. Но я все
же голосую - авось кто и подвезет.
Через часа полтора слышу шум
мотора и вижу вдалеке, в низинке, по
дороге мелькает черная Волга. “Ну, -
думаю, - эти вряд ли остановятся”.

И неуверенно, вяло поднимаю руку: “Возьмите, Христа ради!” И удивился. Волга резко затормозила и свернула на обочину. Я подбежал к машине:

- Возьмите в город, если можно.

- Садитесь, садитесь, - с улыбкой говорит сидящий рядом с водителем солидный пожилой мужчина, пристально вглядываясь в меня. - Кем будете?

- Священник я, в деревне тут служу.

- О! Это интересно, весьма интересно. С удовольствием подвезем вас в город, но только с заездом в Мышкино, не возражаете?

“Еще чего не хватало - возражать”, - думаю я, усаживаясь рядом с крепким молодым человеком на заднем сиденье.

- Слава Богу! - перекрестился я и глубоко вздохнул.

- Долго ждали? - спрашивает он, - устали, попить не желаете? И протягивает мне бутылку “Угличской.” Я с удовольствием отхлебнул...

В окнах машины мелькают ели, сосны... И вот, наконец, мы остановились на крутом берегу Волги. Паром с противоположной стороны

вернется только когда полностью загрузится.

- Что ж, подождем, отдохнем, посидим на травке, - как бы командуя, говорит солидный мужчина, - пикник на часок организуем...

Молодой человек расстелил в тенечке под сосной скатерку, достал из багажника модный по тем временам дипломат и, раскрыв его, положил на скатерку. В дипломате оказалась копченая колбаса, шоколадные конфеты, яблоки, бутылка коньяка и рюмки.

- Присядем, что ли, товарищи? Благословите, батюшка, хлеб насущный, - поднимая рюмку с коньяком, говорит солидный мужчина.

- Господи, благослови! - перекрестил я трапезу, присаживаясь к своим попутчикам.

- За ваше здоровье! Щоб наша доля нас не цуралась, щоб краще в світі жилося...

"Ти дивись, - подумав я, - така поважна людина, а знає українські пісні".

- Ух, хорошо-то как, ширь какая, - смотрит он на раскинувшиеся перед нами волжские просторы...

- А скажите, батюшка, как повашему, этот мир имеет начало или совечен Творцу?

“Ничего себе вопросик!” - ахнул я в себе:

- Он одновременно и начален, и безначален. Это Антиномия. Мир безначален по вневременности Божественной мысли о сотворении мира. И он начален, потому что не может быть самобытийным, т.е. находиться вне Божественного творческого начала, - я и сам от себя не ожидал такого ответа. Мужчина с

удивлением посмотрел на меня.

- М-да. Вы превзошли мои ожидания. Обычно, задавая этот вопрос, я получаю стандартный ответ о шести библейских днях творения. Вы, вижу, Флоренского читали. А кто у вас любимый поэт?

- Шевченко и Есенин.

- У всякого своя доля,
І свій шлях широкий... -
прочитав я вірш Шевченка...

- Ты жива еще, моя старушка?

Жив и я, привет тебе, привет!.. -
подхватил дальше он. На минутку остановился, задумался.

- А вот скажите, батюшка, какая по-вашему мнению самая главная молитва?

- Отче наш.

- А еще?

- Богородице Дево, радуйся.

- А еще?

- "Живый в помощи Вышняго..."

- Вот, вот, вот! Она и есть самая главная. "Живый в помощи Вышняго..." Я без нее ни дня, ни шагу... Уважаю священников. С молодости уважаю. Был я тогда комсоргом, собирал по деревням

членские взносы. Помню, однажды, задержался, припозднился. А пешком ходил. Иду обратно в райцентр - осень, слякоть, холодный ветер, грязь по колено. Стемнело как-то быстро. Иду, иду, с дороги сбился. Уже не пойму и в какую сторону иду. Промок весь, устал. Все, думаю, заблудился. Страшно стало. Рассказывали мне, что в этих местах волков много. - Господи, помоги! - взмолился я и на минутку остановился, осмотрелся туда-сюда. И вижу - сквозь серую туманную мглу очертание какой-то избы. Деревня, - промелькнуло в голове, - переночую. И, обрадовавшись, ускорил шаг.

Стучусь в одну избу: тишина, ни звука.

Стучусь в другую: то же самое.

Стучусь в третью: как будто вымерли все.

Стучусь еще: чуть шевельнулась в окне занавеска - и снова глухо.

- Что же это такое? - думаю в отчаянии, - что за народ? Я уже с ног валюсь и куда идти не знаю: - Господи, помоги!

Смотрю - еще одна изба таким особнячком от других стоит. Не выбирая дороги, потеряв надежду,

с последних сил подхожу к избе, сажусь и стучу ногами по ступенькам крыльца. Слышу: открывается дверь и вижу - передо мной появляется стройная, крепкая, красивая молодая женщина со свечой в руке и приглашает меня в избу...

Как она хлопотала вокруг меня, как хлопотала! Короче, я и в баньке помылся, и переоделся во все сухое и чистое... Как на свет родился. Возвращаюсь из баньки в избу, а там уже и стол накрыт. И вдруг - из соседней комнаты открывается дверь и к столу выходит (я даже оторопел от неожиданности) высокий, крепкий,

бодрый, с легкой проседью на голове и в аккуратной бородке - поп. В подряснике, с крестом на груди...

Так и просидели мы, комсорт и поп, всю ту ночь. На всю жизнь запомнилась мне эта встреча, эта ночная беседа. После нее я стал другим, по-иному стал смотреть на жизнь, по-иному...

А напоследок отец Владимир (так звали того священника) подарил мне Псалтирь и научил меня читать **“Живый в помощи Вышняго...”** Так я с этой молитвой и живу. Сколько опасностей, сколько трудностей пережил. Сильная молитва. Самая главная. Сколько раз она меня спасала - не перечесть. Когда после лагеря жил на поселении, до того дошел, что хотел повеситься. Забрел подальше в лес, приготовил петлю, одел на шею, а сам читаю **“Живый в помощи Вышняго...”** Казалось бы - все. А в этот момент и обнаружила меня старая монахиня, сосланная за веру в эти места. “Лесная молитвенница”, - говорили про нее, - все знали, что она уходила в лес и там молилась за всех. Она и спасла меня от самоубийства. Да и не только

меня. А в 1956 году мы одновременно вернулись в Москву. Она стала схиигуменией, а я - прокурором. А теперь вот в Ярославле работаю, возглавляю областной комитет государственной безопасности... Загадочный вы народ, священники... Вот знаю одного батюшку, отца Олега. Так он заберется на чердак и дня три не ест - не пьет, молится. Худой, но добрый, даже веселый. Спрашиваю у него: "Вот вы, отче, так сильно молитесь, а скажите мне, пожалуйста, чего такого вы хотите вымолить?"

- Чтобы по воле Божьей все было в нашей жизни, - отвечает батюшка с доброй искринкой в глазах.

- Многозначительный ответ. Воля Божья, как я понимаю - это всё, всё: и я, и он, и все происходящее, все взаимосвязи. И все это для того, чтобы однажды в жизни каждый человек узнал самую главную молитву на белом свете, которая и откроет ему глаза в иной мир, где, как вы, батюшка, сказали, начало и вечность совпадают... Любопытный вы народ, священники, загадочный... Вот и паром подошел. Пора в путь-дорогу.

А по пути еще в Тутаев заедем к отцу Дмитрию. Молитвенник он, настрадался в жизни, 14 лет по лагерям скитался... Даже грибы в банки закатывает с **“Живый в помощи Вышняго...”** Вкусные грибы получаются. Заедем, он всех угощает. Добрый батюшка...

**...Падет от страны твоя тысяща,
и тма одесную тебе, к тебе же не
приблизится...**

Когда к моему домику на Мирном поселке подъехал епархиальный ЗИМ, мы: доктор педагогических наук, редактор журнала “Вопросы философии”, зав. кафедрой бионики, начальник аптекоуправления и я сидели, чаевничали, разговаривали, пытаюсь найти ответ на вопрос: есть ли на свете нечто, что могло бы превзойти Православие по-своему догматическому и нравственному уровню, по высоте, красоте, полноте и доброте вероучения...

- Батюшки! - всполошился я, - нежданные гости! **“Живый в помощи Вышняго...”** - затрепетала душа.

- Христос посреди нас! - провозглашает секретарь епархии протоиерей Георгий Ключников, переступая порог дома, - нам надо поговорить наедине, это очень важно.

Захватив две чашечки чая, мы уединяемся в отдельной комнате.

- Вы должны завтра утром явиться к уполномоченному. Вас сделают епископом. Только возьмите ему какой-нибудь подарок - хотя бы Библию или икону. Владыку Иоанна отправляют на покой. Так что будем с вами вместе трудиться.

Меня как будто кипятком ошпарили. Я никогда в жизни, даже перед очевидной опасностью, так не пугался.

- Только не опаздывайте, вас будут ждать, - говорит, садясь в ЗИМ, секретарь...

(“Никогда в жизни никем не командуй. Христос не командир. Позволительно только возвещать доброту и красоту веры. Начальником над верой нельзя быть. Веру дает Бог, она - Его достояние. И как, и сколько, и кому дает Он ее - это в Его власти. Дух, идеже хочет, дышит... Быть глашатаем радости веры - выше

этого звания на свете ничего нет. Старцем будешь - и хватит с тебя”, - перебирал я в голове наставления схиигумении Севастьяны, наспех собирая сумку в дорогу...).

- Меня неделю дома не будет, - сообщил я гостям, - так что до свидания.

- А что случилось? Что случилось? Чего он к тебе приезжал?

- Да ничего плохого не случилось. Просто у меня недельный отпуск, “увольнительная”, не беспокойтесь...

Фрейлины их императорских величеств обитали в полуразрушенном доме лесника в глубине Гаврилов-Ямского леса: несколько грядок огорода, козы, ульи, скрытые в высоких бурьянах, грибы, ягоды... В избе - несколько икон, портрет протоиерея Константина Быстреевского, бывшего духовника

фрейлин. После реабилитации его нашел митрополит Никодим и взял преподавателем практического богословия в Ленинградскую семинарию, где я ухаживал за ним, будучи на послушании в семинарском санизоляторе...

- А полезайте, батюшка, на чердак, поспите в светелке и станет легче, - говорит одна из фрейлин, заметив, что мной овладела смертная тоска (это случилось на моем первом приходе в глубине угличских лесов и болот, где когда-то начинал свое служение, будучи еще иеромонахом, митрополит Никодим... Церковь двухэтажная, шестипрестольная,

чудо-иконостасы,
б о л ь ш и е
м о щ е в и к и -
з в е з д и ц ы . . .
Дивный Храм,
только без окон и
без крыши. Окон
вышибли, железо
с крыши содрали,
а на церковном
к л а д б и щ е
п о с т р о и л и
свинарник... От

всего этого до того изболелась душа, что и не передать. Бегаю со второго этажа на первый, убираю, ремонтирую как могу. А потом упаду посреди храма и плачу: “Неужели всё? Неужели мы - “последние из могикиан”? Господи! Пресвятая Богородице! Все святии! Простите, помогите, спасите!” И такая темная тоска на душе - аж страшно. Выйду ночью на деревенскую дорогу и уйду далеко в лес. **“Живой в помощи Вышняго...”** Да хоть бы медведь встретился - и то бы легче стало...

- К фрейлинам вам надо, - подсказала мне Антонина Петровна, битая-недобитая староста храма, которая еще в 30-ых ездила к Микояну хлопотать за храм, а пока ездила - колокола сбросили, крышу сняли, но храм ни разу не закрывали. Микоян так и сказал ей: “Твой храм никогда не закроют”...

Вот и стало лесное обиталище фрейлин моей загородной спасительной “резиденцией...”).

Забираюсь на чердак, в окошко светелки заглядывает береза. На полу - набитый сеном матрас, в изголовье - полено, а у изголовья -

большая икона-холст с изображением преподобного Серафима Саровского. Согбенный преподобный опирается на посошок, вокруг высокие густые сосны, а рядом с ним - медведь. Я, тяжело вздохнув, без слов поклонился преподобному и прилег под иконой. И не то забылся, не то задремал, но только вижу - по лесной тропе идет преподобный Серафим и вдруг остановился, обернулся ко мне и пронзительным, проникновенным взглядом молча посмотрел на меня. И я очнулся. И чувствую: освободился, тоски как не бывало, исчезла - и больше никогда в жизни не повторялась...

Боже, как хорошо было мне у

них! Удивительные фрейлины! Года, тяготы, лишения до совершенства утончили возвышенное благородство их душ... Удивительно! Значит, есть в человеке способность превзойти земность нашего существа и существования и подняться на такой уровень духа, где человек становится неподвластным разрушительным стихиям. Дух такого человека неуязвим ни мучениями, ни даже смертью. Это жизнь в абсолютной свободе бессмертия...

Утешенный пребыванием у фрейлин, я вернулся в собор на всенощное бдение.

- Батюшка, вас по всему городу искали. Где вы были? - наперебой спрашивают меня все...

В алтаре в кресле сидит митрополит Иоанн. Я подошел, поклонился: "Благословите, Владыка святой!"

Владыка встал, положил свои руки мне на плечи: "Спаси, Господи, дорогой отец Василий! Бог благословит!.."

И я заметил в глазах у Владыки огромную грусть, бездонную, как вечность...

"Живый в помощи Вышняго..." - застонала душа...

Как ему не хотелось уходить на покой, как не хотелось! - понял я позже, когда Митрополит оказался

не у дел и его поселили в угловую комнатуньку для уборщиц в епархии, которую он построил...

...Обаче очима твоима смотриши, и воздаяние грешников узриши...

- Вася, мені з тобою треба побалакати, - приїхав голова колгоспу на телятник, де я працював після закінчення десятирічки (в Гірничому інституті, куди я хотів поступити, сказали: "Тебе ще рано, ты несовершеннолетний", - і повернули мої документи. От я й став телятником: читаю "Диалектику природы" Енгельса, "Монизм" Плеханова, "Жизнь растений" Тимирязева, "Мартін Іден" Лондона... Насолоджуюсь життям)...

- Що мені робить, душа горить? Я скоїв щось дуже погане. Якось воно наче саме собою вийшло, я цього й не хотів. Зайшов одного разу в колгоспний сад, де сторожував "Бог есть любовь", а він якраз вглиб саду пішов. Дивлюсь - на куні сухого бур'яну лежить відкрита книга - і мене

як наче хтось заморочив: “Ага, думаю, це ж, видно, Біблія. Спалить її треба, поки “Бог **єсть** любов” десь відлучився”. Чиркнув сірник, бур’ян так і спалахнув - і книга загорілась.

А як погас вогонь, бачу - так і залишилась вона цілою на купі попелу. Я придивився, всі слова цілі-цілісенькі. І я прочитав, аж скрикнув: “Бог **єсть** любов”, - і так злякався, що аж бігом втік звідти. А тепер і не сплю, і не їм, мучусь, горить і горить щось в душі - прямо жити не можу. Знаєш, Вася, я, мабуть,

нигу до Тимофія і признаюсь йому, що то я спалив Біблію. І хай він простить мене...

...Яко Ты, Господи, упование мое: Вышняго положил еси прибежище Твое. Не приидет к тебе зло: и рана не приблизится телеси твоєму...

- Да не переживайте вы так, батюшка, не волнуйтесь. И не ругайте пса, он тут ни причем.

- Как же ни причем? - меня аж трясло с перепугу, - штанину порвал, ногу прокусил...

- Да не сердитесь вы на собаку, она не виновата. Пес прав, спасибо ему. Он умный, он вразумил меня. Я ведь пришел убить вас. И не знаю что бы я наделал, если бы не он, - успокаивает меня, сидя в кресле, молодой человек, которому я, встав на колени, забинтовываю дрожащими руками кровоточащую рану на ноге, обильно поливая ее йодом.

- Ужас! И что на него нашло?! - с волнением причитаю я, - вам срочно в больницу надо, вот только перевяжу, потерпите немного. Надо же, с ним такого еще никогда не было. Старый

ведь уже, подслеповатый, бросили его хозяева, вот и прибился он к церкви, всех молящихся радостно встречает, едва ковыляет, хвостом приветственно виляет, будто улыбается. А тут, надо же! И зачем я его только вылечил? Покусали его соседские собаки сильно, даже черви в ранах завелись, вот я и смазывал его мазью Вишневского, пока раны не зажили, даже шерстью заросли. Он так ожил после этого, радостный такой стал, за мной так и ходит, как будто благодарит за исцеление. Не ожидал я от него такой выходки, - продолжаю взволнованно ворчать я. - Сможете встать на ногу? Я вас до больницы провожу. Может, чайку или кофе?

- Ничего не надо. И на собаку не сердитесь. Я же вам говорю, что я пришел убить вас, а пес меня вразумил. Захожу к вам в калитку, смотрю, лежит собака под забором в тенечке, на меня внимания не обращает. Но не успел я и трех шагов сделать, как он вдруг, я и глазом не успел моргнуть, как пружина, одним мощным прыжком с громким лаем сбил меня с ног и хватанул за

лодыжку. А как только вы выбежали на улицу, он тут же успокоился и снова лег в тени. Тут я опомнился и из меня вмиг улетучилось, исчезло навязчивое желание, которое мучило меня две недели - желание убить вас. Я ведь раньше никогда о Боге не думал, в церковь не ходил, вообще был далек от всего этого, занимался своими делами, своей семьей. И вот однажды, не так давно, проснулся я ночью и пошел в туалет, попутно включив свет в коридоре. На обратном пути, проходя мимо трюмо, зачем-то остановился и посмотрел в зеркало, а в нем появился страшный

черный человек и говорит мне: “Иди и убей священника”. Я с перепугу так и рухнул на пол. Жена услышала, прибежала, как могла, привела меня в чувство, на постель уложила; вот с тех пор и мучило меня это навязчивое желание пойти и убить вас... А старый пес как будто почувствовал это - и спас и вас, и меня. Спасибо ему.

- Может, все же хотя бы чайку, - справившись с перевязкой, предлагаю я потерпевшему.

- Нет, нет, ничего не надо. Спасибо. Я пойду. До свидания.

Я вышел вслед за ним, провожая его к калитке. Дружок, так звали пса, как ни в чем не бывало, мирно дремал в тенечке под забором, даже глазом не повел на нас.

- Уж простите, что так получилось. При случае - заходите. Всего вам доброго. И только когда он ушел, я вспомнил, что от волнения забыл спросить его имя. Так неожиданно все произошло...

Так и ушел он. А мы с Дружком в тот день ходили в тайгу и собрали много грибов. Пока я собираю грибы в одном месте, Дружок уже сидит в другом и громким лаем зовет

меня: “Иди сюда, скорей иди, здесь много разных грибов - и белых, и подберезовиков, и груздей...”

...Яко ангелом Своим заповесть о тебе сохранить тя во всех путех твоих. На руках возмут тя...

Уже будучи студентом Духовной академии, я, начитавшись житий святых, размечтался: вот если поехать куда-нибудь в среднюю полосу России, в какую-нибудь глухую деревню, устроиться там пастухом, ходить в церковь, жить в простоте - наверное, легче всего спастись можно было бы...

Еду с этой идеей в Троице-Сергиеву Лавру к отцу Науму. Отец Наум внимательно выслушал мои фантазии, задумался, склонил голову, будто прислушиваясь к чему-то в душе.

- Бог благословит! Поедешь во Владимир, там в Успенском соборе найдешь отца Василия, он тебя и устроит пастухом.

И вот я в Успенском соборе. Невероятно! Господи! - не надышаться, не наглядеться, не расстаться!..

- Идите по этой улице прямо,

увидите зеленый домик - там и живет отец Василий, - объясняет мне просфорница.

Иду, стучусь. Выходит женщина: "Батюшка болен, не принимает". Я и расстроиться не успел, слышу: "Пусти, пусти, пусть зайдет, - кричит батюшка в форточку". Захожу, смотрю: батюшка бледный, слабый. "Садись, - говорит мне, - рассказывай". "По благословению отца Наума приехал я, учусь в Ленинградской Духовной академии, хочу устроиться где-нибудь пастухом..." Батюшка берет трубку телефона: "Владыка, здесь у меня студент из академии... Хорошо, хорошо, благословите", - и положил трубку. "Завтра митрополит Иоанн будет отпевать архиепископа Онисима в кладбищенской церкви, будешь иподиаконом у Владыки, а там уж как Господь управит, не опаздывай..."

Хорошо, что во Владимире на вокзале добрые милиционеры. Подошли, посмотрели, как я свернулся калачиком на вокзальной скамейке - и не тронули.

А чуть свет я уже бежал на кладбище в церковь... Часа в два дня гроб с телом архиепископа Онисима

опустили в могилу за алтарной стеной, засыпали землей, поставили крест, возложили венки: “Вечная память Владыке Онисиму, архиепископу Владимирскому и Суздальскому”.

- Садись в машину, поедешь со мной, - говорит мне митрополит Иоанн (Вендланд).

- Матушки, накройте нам чай на двоих, Христа ради! - громогласно благословляет Владыка епархиальных кухарок, - да погорячей! Сели за столик. Пьем чай. Владыка расспрашивает, кто я, что я, как я... и при этом намазывает большие

пироги-расстегаи толстым слоем черной икры и подает мне.

- Да вот пастухом хочу устроиться в какую-нибудь деревню, - уплетая пироги за две щеки, - разглагольствую я. Владыка внимательно слушает и еще подает пирог. Я и со вторым пирогом управился успешно, запивая его горячим, душистым чаем. Владыка улыбнулся:

- Смотрю, у тебя хороший аппетит, значит, и пастухом хорошим будешь. Знаешь что, приезжай ко мне в Ярославль, это тоже очень старинный город, там я тебя и устрою пастухом. Договорились?

- Как благословите, Владыка.

- Ну что ж, я буду ждать, приезжай...

И вот я сошел с поезда. "Ярославль" - мерцает неоновая надпись над вокзалом. Ночь. Спрашиваю: где находится епархиальное управление? Никто даже и не слышал, что что-то подобное есть в Ярославле. Только таксист сказал: "За трешку довезу". "За последнюю трешку", - подумал я про свой карман.

- Вот за этим забором, - привез меня таксист в какой-то темный, глухой переулок, - стучись в ворота. И

уехал. Стучусь. Заскрипев, открылась тяжелая дверь в воротах, а за ней, во дворе, показалась перекосившаяся бревенчатая двухэтажная изба.

- Владыка! Владыка! - крикнул сторож, - к вам приехал молодой человек, говорит, вы его вызывали.

Со второго этажа по скрипучим ступенькам спускается митрополит Иоанн.

- А, Вася приехал, сейчас я тебя

провожу в епархиальное общежитие. Он взял мой чемоданчик и мы по снежным сугробам добрались до какой-то избушки. Хозяйка провела нас в небольшую прохладную комнату.

- Здесь переночуешь, а утром

приходи ко мне, - сказал Владыка...

- Тебе надо съездить в Москву, в Патриархию, Чистый переулок, 5, к митрополиту Алексию Ридигеру, управляющему Учебным комитетом Московской Патриархии, - объясняет мне митрополит Иоанн. Вот, возьми на дорогу, - подает мне Владыка червонец.

“Ого!” - думаю я. - Спаси Вас, Господи, Владыка святой!..

Еду в Москву. Сажу в коридоре Патриархии. Сказали: ждите, митрополит Алексей скоро должен быть. Рядом со мной сидит пожилая женщина, плачет, жалуется: “Батюшка умер, осталась семья, дети, жить не на что, побираемся, нищенствуем. Может, патриарх поможет...”

И вот дождались. Дверь открылась и в Патриархию бодрой походкой вошел высокий, стройный Владыка. Всех уважительно поприветствовал.

- Вы ко мне? - спросил у меня.

- К Вам, благословите.

- Заходите, заходите, - открывает он ключом дверь своего кабинета. Снимает пальто, потирает руки.

- Прохладненько сегодня. Вы откуда?

- Из Ярославля, от Владыки Иоанна. Он пообещал устроить меня в какой-нибудь деревне пастухом, - подаю я митрополиту Алексею (Ридигеру, будущему патриарху) запечатанный конверт от митрополита Иоанна.

- Пастухом... в деревню... -

просматривает Владыка письмо. - Знаете, я с удовольствием благословлю вас. Только будьте добрым пастухом, - как-то по-отцовски, по-доброму, неспешно приговаривал Владыка Алексей, подписывая какую-то бумагу и вручая мне обратное письмо в Ярославль к митрополиту

Иоанну.

После такого благожелательного приема на душе стало так легко, так радостно, что я и не заметил, как с владычным благословением будто на крыльях вернулся в Ярославль.

Трещат Никольские морозы... Маленький ярославский Кафедральный собор (Федоровская церковь с Никольским приделом), затерянный где-то почти на окраине города среди почерневших от времени бревенчатых красноперекопских мещанских домиков, утонул в сугробах. Здесь я вчера стал дьяконом: аксиос, аксиос, аксиос!..

А сегодня, в воскресенье, накануне зимнего Николы, подзывает меня к себе митрополит Иоанн и говорит: “Отец Василий, познакомьтесь - это отец Павел Груздев, игумен, он будет вашим духовником”, - и показывает на коренастого бородатого старца в простенькой, поношенной ряске, из-под которой выглядывают стоптанные серые валенки.

- Будешь моим другом? - весело спрашивает старец, крепко обнимая меня за плечи. - Буду! - выдохнул я.

- Тогда давай руку, поведу тебя
вокруг престола.

И повел: аксиос, аксиос, аксиос!.. А
после меня повел еще одного старичка
из Москвы. И снова: аксиос, аксиос,
аксиос!.. Потом уже, позже, вспоминая
это, я думал: как жаль, что все так
быстро проходит, так бы и ходить
всю жизнь с отцом Павлом вокруг

престола с этим жизнеутверждающим:
Достоин! Достоин! Аксиос!

- Поздравляю вас, отец Василий, с Пасхой священства! Вот вы и стали пастухом! Паси стадо Христово, мудро паси! Благословляю! (и я вспомнил, как летом в Мукачевском монастыре, вручая мне красненькие четки, архимандрит Тихон (Агриков) сказал: у тебя скоро Пасха. А я с недоумением подумал: Пасха ведь уже прошла. А вот и сегодня - Пасха! Моя Пасха! Потому что сегодня я стал священником!).

- На картине Иванова “Явление Христа народу” из иорданской купели выходят два человека - старец и юноша.

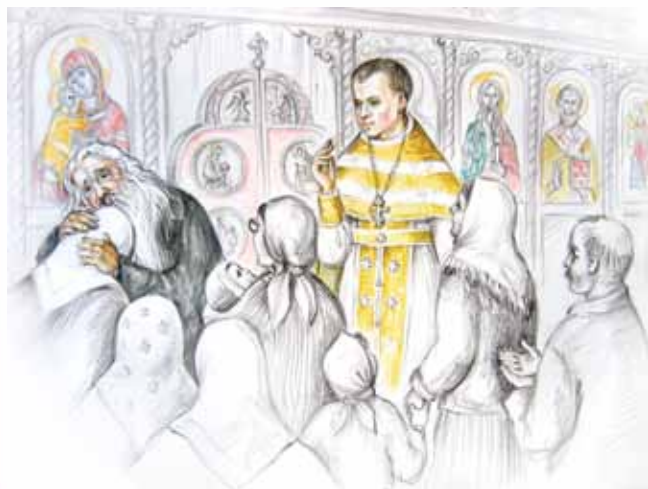

Вот и у нас сегодня из благодатной купели священства вышел московский старец Николай и украинский юноша Василий. Порадуемся! Пожелаем им усердно трудиться на благо нашей Православной Церкви. Да благословит их Господь! Примите у них первое священническое благословение. Аминь.

Вокруг нас собрался народ: “Благословите, благословите!”

Я несмело и неумело начал благословлять.

- Какая счастливая мать, какая счастливая мать у такого сына! - причитали старушки, - первый за тридцать лет молодой священник в

нашем соборе!

- Вася, друг, - подошел ко мне отец Павел, - легче, увереннее благословляй. Он обнял чью-то голову, перекрестил и поцеловал. - Ну, трудись, трудись, вот так и благословляй всю жизнь, - подбадривал меня старец.

- Вечерню сегодня будут служить отцы новички, - подошел к нам настоятель Кафедрального собора отец Борис Старк, - первая ваша служба, поздравляю!

Так мы до времени начала вечерни и благословляли всех соборных прихожан. А на следующий день - Первая Литургия...

- Благословенно Царство Отца, и Сына, и Святаго Духа, ныне и присно, и во веки веков., - напевно провозгласил отец Николай, - и открылись Царские врата, и все мы вошли в иной мир, в Горний Мир Благословенного Царства. Все вошли - и Всё вошло: и собор, и люди, и деревья, и улица, и дома, и город, и зима... Мы - здесь, но мы уже и - Там. Благословенно Царство! И Все Благословенно в Нем!..

Уже где-то около восьми вечера, под снежной метелью, мы с отцом

Николаем вернулись в епархиальное общежитие.

- Отпраздновать бы надо. Пасха ведь у нас, отец Василий.

- Хорошо бы, только у нас совсем нечем...

- А сейчас поищем, - вытряхивает отец Николай свой старенький рюкзак. На стол упал пакет вермишелевого супа. - Во! Повезло нам! - радуется батюшка Николай, - а чай заварим из веточек малины, в палисаднике ее много, - хлопочет он у стола, - ищи чашки, ложки.

Я нашел в углу на полке железную миску и кружку.

Так и хлебали мы, наслаждаясь, по очереди, из одной кружки, заваренный в миске вермишелевый суп. А потом смаковали ароматный малиновый чай.

- Ты знаешь, Вася, я такой счастливый, такой счастливый! Столько препятствий пришлось преодолеть, страшно вспомнить. Дети от меня, старика, отказались: куда, мол, лезешь, с тебя уже песок сыплется, гроб надо готовить, а он - в попы...

- Хоть один день послужу - и за

то слава Господу! - отвечаю я им. "Не отец ты нам больше, не нужен ты нам", - и выгнали они меня на улицу. Так по вокзалам и скитался, там и встретился с митрополитом Иоанном. С поезда выходил он, а я к нему: "Подайте милостыньку, Христа ради". Он посмотрел, посмотрел на меня и говорит: "Приезжай ко мне в Ярославль, мне такие, как ты, нужны, отверженные..."

- Эх, Вася, какие мы с тобой счастливые, какие счастливые, - по щекам батюшки одна за одной, как чистые бисеринки, сбегали слезы и капали в малиновый чай, а я,

в добром благодущии, с улыбкой мыслил: освящается чай сей горючей священнической слезой, дабы в эту ночную зимнюю стужу согреть всех отверженных, всех голодных, всех несчастных, всех брошенных, никому не нужных, всех калек, всех больных, всех одиноких, всех сирот, всех блаженных - на всей Земле, во всей Вселенной: и нищих духом, и плачущих, и кротких, и алчущих, и милостивых, и чистых сердцем, и миротворцев, и изгнанных за правду...

Блаженны Они, потому что Им принадлежит Царство - Благословенное Небесное Царство...

...да не когда преткнешь о камень ног твою: на аспида и василиска наступиши, и попереши льва и змия...

- Вас бы всех в яму и экскаватором сравнять! Мы вас, верующих, и за людей не считаем, - напутствовал меня ярославский уполномоченный по делам религий, выдавая регистрацию на мой первый приход.

- Да мы и не просим у вас этого. Какое у кого мировоззрение - такое

и поведение.

- Мы все равно сотрем религию с лица земли, чтобы не мешала нам строить светлое будущее.

- Да ведь светлое будущее без Христа - это же адская тьма!

- Хватит! Все ваши старухи скоро перемрут - и конец вам!..

- Старики никогда не перемрут, они всегда будут, они бессмертны...

Через два года я отпелал этого уполномоченного, по его предсмертной просьбе, как сказали мне его родственники...

...Яко на Мя упова, и избавлю и: покрою и, яко позна имя Мое...

“Всех принимай, всех прощай, всех причащай, всех обнимай, всех благословляй”, - ніби сяюча світлина, з’явився в пам’яті веселий, мудрий, проникливий погляд “последнего старца” - отця Павла Грузєва, - “и так всю жизнь, всю жизнь...”

...Воззовет ко Мне, и услышу его: с ним есмь в скорби, изму его, и прославлю его: долготою дней исполню его, и явлю ему спасение Мое.

Якими дивними, незбагненими шляхами приходить Господь до кожної людини, до кожного з нас, щоб всі ми відчули Його Святу Любов. Щоб ми прийняли Його Любов. Щоб ми ввійшли в Його Любов. Щоб ми стали Його Любов'ю. Щоб людина стала Любов'ю. Бо тільки тоді вона і є дійсною людиною. А її життя - Безсмертним Життям Любові... Нікого не обійде Господь, нікого не забуде. До всіх прийде - думав я, засинаючи після святкової священницької вечери, - неодмінно прийде! Амінь.

УЛОМЪ. Ч

нвѣи въ полюши вѣшнаго, въ кровѣхъ
бѣга нѣнаго возворнѣса. Речеѣа гдѣви:
застѣпника мой еси и прибѣжище
мое, бѣга мой, и оуболю на него.
Ако тои избавиѣа та ѿ сѣти
ловчи, и ѿ словесѣхъ лѣтѣжна. Плещи
своиѣа ѿсѣниѣа та, и подъ крилѣхъ егѡ на-
дѣиѣа: оуболю ѿбѣдѣа та истина егѡ.
Не оуболиѣа ѿ страха пошнѣа, ѿ стрѣлы
лѣтѣща до днѣ, ѿ вѣщи до тѣхъ прѣходѣ-
ща, ѿ срама и бѣса полуденнаго. Падѣа
ѿ срама твоеа тѣсѣа, и тѣа ѿдесѣа
тебѣ, къ тебѣ же не приближиѣа: обаче
очиѣа твоиѣа смѡтриши, и воздаѣнѣе
грѣшникѡвъ оузриши. **А**ко тѣа, гдѣ, оубо-
лѣе мое: вѣшнаго положиѣа еси прибѣжище
твое. **Н**е приидѣа къ тебѣ зло, и рана не
приближиѣа тѣлеси твоему. **А**ко аггловѣа
своиѣа заповѣсть ѿ тебѣ, сохраниѣи тѣа до
вѣхъ пѣтѣхъ твоихъ. **Н**а рѣкѣхъ воззрѣа
тѣа, да не когдѣ прѣткнѣи ѿ камене ногѣ
твоѣ. **Н**а аспѣа и вѣсѣа наступиши, и
поперѣи лѣа и зѣа. **А**ко на нѣа оуболю,
и избавлю и: покрою и, **а**ко познѣа нѣа мое.
Воззовѣа ко днѣ, и оуслѣшѣа егѡ: съ нѣа
ѣсмь въ скорѣи, изрѣ егѡ, и прославилю егѡ:
долготѣа днѣи исполню егѡ, и тѣа егѡ
спсѣнѣе мое.

* * *

Мій брате рідний,
Отче всечесніший,
Мені словами не здолати шлях,
Яким пройшов ти гідно
й серцем не змалішав
І в ворожнечі світу не заляк.

Для пастушка теляток,
як до неба
До пастирства дорога - ой крута!..
І полювало КаДеБе на тебе,
Вживаючи медяника й хлиста.

Не взяв медяник,
хоч жилось не сито,
І посвисту хлиста не залякавсь...
Вела ж тебе до праведного світу
Господня доброзичлива рука...

Далеко вже
дитинство пастушине,
І шлях курний в минувшину пливе -
Давно ти пастир,
в службі доброчинний,
“У Помочі Всевишнього” живеш.

Духовний вклад
не втиснеш в калькулятор
Щоб визначити вартість чи об'єм;

Його ж і не буває забагато,
Його - або ж нема, або він є.

Та знає люд мірило найпригодне.
Яке цей вклад висвітлює до гна:
“Наш батюшка -
 воістину народний”, -
Сказала прихожаночка одна.

Й не треба вже
 словесних біжутерій,
Бо сказано вже слово золоте -
Народне слово -
 ось всьому критерій!
Його сприймати маєм як святе!

— — —

Ось так я, уникаючи єлею,
До тебе братнім словом завітав:
Поздоровляю, любий, з ювілеєм!
Бажаю щиро: Многая Літа́!

Снаги тобі
в подальшому служінні,
Бо підсумки робити ще не час...
А вже, коли вігійдем в Безгоміння,
Хай люди добрі
зроблять це за нас.

Михайло Пишний

Молитва за Україну

Яке чарівне небо,
яка прекрасна земля, які добрі люди!

Господи!

Україна - це Твій Подарунок
усьому світу!

Хай же, Господи Боже наш,
всі, хто тут живе
і кого Ти ще приведеш сюди жити,
будуть вдячними Тобі
і живуть як рідня,
як брати і сестри, як Твої діти,
як Твій народ!

Хай добре живуть вони
на цій землі
і хай люблять -
і один одного, і оце небо,
оцю землю,
ці квіти, цей хліб,
цю мову і пісню -
цей чудовий Подарунок Твій
всім нам, українцям!

Господи Боже наш!
Це все Твоє! Це Любов Твоя!
Це Радість наша!

Слава Тобі навіки вічні!

Амінь

Підготували:
священик Володимир Дерев'янка,
диякон Павло Тепін, Ігор Чечель,
Григорій Бондаренко,
Володимир Філіпов

Обкладинка та ілюстрації
Володимира Єрмакова

Дарунок

Священик Василь Пишний
Храм Покрови, с.Рубанівське,
Васильківський р-н, Дніпровська обл.,
т. +380675238992,
т. +380502341503
naviky@ukr.net www.naviky.dp.ua
а/с 1847, м. Дніпро, 49027, Україна

Надруковано в типографії "Літограф"

Губанівське